

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : Dr. BÓROS GYÖRGY.

Meghívó

a Dávid Ferenc Egylet 44-ik
közgyűlésére.

Kedves unitárius Testvéreim!

A Dávid Ferenc-Egylet folyó év november hó 17-én d. u. 4 órakor tartja közgyűlését az Unitárius kollégium disztermében. Kérem, hogy jelenjenek meg minél számo-
sabbban ezen a gyűlésen, hogy tegyünk evvel is bizony-
ságot buzgóságunkról és az Egylet élete iránt való érdek-
lődésünkről. Nehéz időket élünk, mindenkire szükségünk
van. Legyünk hivek Egyletünk nagy hagyományaihoz s
tegyünk biznyságot az unitárius öntudat életerejéről.

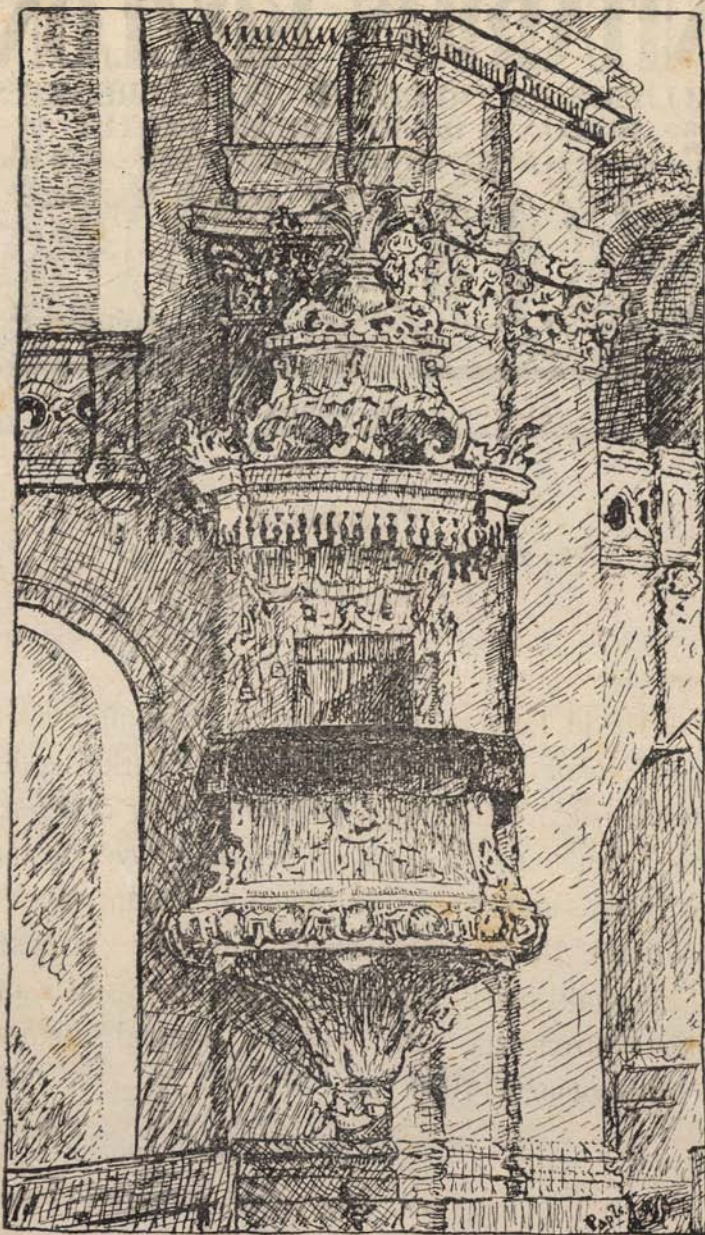
Marosnémeti, 1928. okt. 31.

Atyafiságos üdvözlettel

Gr. Horváth-Tholdy Rudolf.

*Mélts. Dr. Ferenczy Géza főgondnok ur

Aita-mare [Nagyajta]

A kolozsvári szószék.

Építetett 1796-ban. Ebből a szószékből fogja megtartani Dr. Boros Györgypüspök felszentelése alkalmával püspöki beszédét nov. 18-dn. ajzolta Pap Zsigmond a kolozsvári D. F. E. I. K. tagja.

TŰZHELY MELLETT**Öregdiák-találkozó.**

Az emlékezetnek arany hidján állunk,
Puha karjára vesz boldog gyermekálmunk
És vissza álmodjuk a játékos multat,
Hova másképpen az ember nem is juthat.

Virradjatok újra letűnt édes napok,
Régi történetek, meg nem fakult lapok.
Elevenedjétek vizünk, erdőnk, hegyünk,
Hogy még egyszer bohó, vig gyermekek legyünk.

Olyanok, mint akkor . . . akkor nagyon régen,
Mikor szebb volt nap, hold, csillagok az égen,
Mikor Nyikó vizét fürödve zavartuk,
Mikor szilárdabban állt a föld alattunk.

És ezen a földön játék, dolog járta,
S a kifáradt fiut szülői csók várta
És szabad volt a csók, a játék, a dolog,
Szülő, gyermek, testvér mindnyájan boldogok.

Nyári őszték csöndjén öregek és ifjak
Összesereglettek s ajkak dalra nyíltak,
Repültek a dalok, zengő magyar dalok
S ott fent megtanulták égben az angyalok.

Téli ősztén pedig tündérmese mellett,
Ébrenmaradásra nógatni nem kellett.
. . . Egyszer volt, hol nem volt . . . nem vártuk avégett
S mikor mondták — holnap legyen a vendéged.

Olyan rosszul esett . . . még egy mesét kértünk,
Elég volt . . . Jó anyánk imádkozott értünk.
. . . Ma talán sokunknak nincsen anyja, apja,
Kevés, aki tőlük a csókot megkapja.

Csók és tündérmesék hej, hova levének!
Nem a régi világ, nem a régi ének!
Ami rég volt elmúlt, csak az emlékezet,
Ami aranyhidján oda visszavezet.

És állunk a hidon, aranyból van verve,
 Állunk szeretettel összeölekezve,
 Akiket az élet ide-oda dobott.
 De kiket a szívünk mégis visszahozott.

Hogy bebizonyítsuk, hogy szent hitet tegyünk,
 Édes szülőfalunk soha nem feledünk!
 Te vagy emlékeink boldog mesevára.
 Itt nyílt gyermek ajkunk először imára.

Férfiu ajakunk most is imát rebeg,
 A szem könnyet titkol, a szívünk megremeg . . .
 A fiaid leszünk, a fiaid vagyunk,
 Áldjon meg az Isten édes szülőfalunk!

Vári Domokos.

Az anyaszentegyház is: édesanya.

Reámutattunk arra, hogy az édesanyai szeretet milyen nagy hatalom a világban. De ha ez a szeretet a sirig tart is; az édesanyai közvetlen gondozás előbb-utóbb megszűnik. Mint a madárnak a fiai, bizonyos idő múlva kirepülnek a fészekből s a természet ölen új otthont teremtve, keresik boldogulásukat, úgy a gyermekek is idővel kinőnek a családból, az élet önálló harcosai lesznek. Bár nem felejtik, mert a szeretet sohasem felejtheti az édesanyát, de bizonyos idő múlva az a másik édesanya: az anyaszentegyház is előtérbe lép s támogatója, erősítője, biztatója lesz az élet küzdő emberének. Ott volt különben már eddig is vele, ugyszólva a születéstől fogva keblén hordozta. De minél inkább tágul a kapocs a gyermek és az édesanya, illetve általában a szülői ház között, csodálatos módon az anyaszentegyház annál inkább magához szorítja a hit emberét s irányítja a lelkét. Ott van az anyaszentegyház is az emberrel a bölcsőtől a koporsóig. Kiterjeszti láthatatlan karjait felette s védi és oltalmazza még hűtlen gyermekét is az élet tülekedő nagy harcában. Most a családban hirdeti az új élet felett az öröm és reménység biztató erejét — majd az iskolában alakítja, formálja, képezi a lelket a vallás melegségével és a hitigazság világosságával a további, a magasabb életre. Most a konfirmáció alkalmával a hitben való megerősödés tudatában fogalmat kér a megismert igazság megtartására, — majd a mennyegzői örömet áldja meg az élet komolyságára is figyelmeztetve. Most az élet kiszámíthatatlan változásai között csillapítja a felcsapó szenvedélyeket — majd a biztató és vigasztalás szavával szól a csüggedőkhöz és szomorkodókhöz. Keblén hordozza és ápolja, szereti még azokat is, akik önhittent azt képzelik, hogy Istentől és a hittől elszakadhatnak. Bocsánatot hirdet a megtérő bűnösnek s még ellenségeinkért is imád-

kozni tanít. Az embereket Isten fiaivá teszi és Istent az emberiség atyjának hirdeti. Megerősíti bennünk a jobb jövő és az örökélet hitét.

Ezért van, hogy a valóban nemes lélek, miként az édesanyáról, úgy az anyaszentegyházról sem feledkeznek meg végképpen soha. Ha az élet forgatagában, a felhalmozott munka elfoglaltságában vagy az üzleti élet túlfeszített forgalmában ideig-óráig elhalványul is az anyaszentegyház édesanyai képe, de a nyugodtabb pillanatokban ráemlékeznek, szeretete megújul. Ha Isten kitartó munkáját megáldotta és többre segítette, háláját áldozatokban rózza le. Ha minden erőfeszítése ellenére is egyszerűségben és a szegénység karjai között maradt, jó szóval és példaadással mutatja a következő nemzedéknek a becsület útját. Hányszor történik meg, hogy aki egész életén át a magáénál jobban féltette és szinte tulzott takarékosággal kezelte az egyház vagyonát, maga is örökhagyó lett. Hányszor történik meg, hogy akit Isten anyagiakban bővülködővé tett, de azzal a bánattal sujtott, hogy gyermekkel, az élet reménységével meg nem áldott, az egyházat tekintni gyermekének s egyik tekintélyes pénzösszeget, másik földbirtokot, harmadik házat, hogy szegénységgel küzködő egyházának, hogy emléke örökre fennmaradjon és áldott legyen. Mert ha előbb nem is, de a betegség ágyán, mikor az élet bizonytalan, ilyenforma gondolatokkal tépelődik: Saját erőm és odaadásom mellett előhaladásomban Isten is segített, illik, hogy javaimból valamit az ő földi intézményének, az anyaszentegyháznak visszafordítsak. Ha édesanyámat szerettem, kinek örökös gondviselése az utolsó lehetőleg velem volt, az anyaszentegyház is édesanyám, mely ha egyébbel nem tudott, hittel és bizalommal minden munkámban segített. Gyermekem nincs. Rokonaimat minden örökségtől nem akarom megfosztani. De nekem az anyaszentegyház is édes anyám volt, mely örökségem jutalmául halálomban is nevemet és emlékeimet meg fogja becsülni. S ha talán úgy lenne, hogy — amint mondani szokták — a nevető örökösök könnyelműségén hamar eluszik az én véres verejtékkel szerzett vagyonom, az anyaszentegyház végakaratomhoz híven fogja azt megbecsülni s nevemet fenntartani.

Az egyház története számtalan helyen hirdeti, hogy az ilyen gondolkodás milyen nagy jótétemény volt számára. S hányszor volt a női lélek e tekintetben is a mozgató erő. S általában, hogy az egyház az emberiség lelki világában méltóképpen teljesíthesse irányító hivatását, ebben különösen a női lelkek lehetnek segítségére. A férfiak a nagy életharcban könnyebben felejtik szentebb hivatásukat. A megnehezült idők járása gondokba meríti a lelket a családon kívül is s néha a legkínosabb kérdések kereszttüzébe állítja a becsületes gondolkodást. Biztosnak hitt számítások sokszor a legnagyobb csalódásban végződnek. Az élet természetes következményei rideg visszautasításban részesülnek. A jog és igazság megcsufoltatik. Ilyenkor új erőre, új remények ébresztésére, a hit biztatására, a szeretet megbékítő és lelkesítő hatalmára van szükség, hogy a harcot

tovább lehessen birni. Itt, az élet körforgásának a nehéz pontjain szintén előtérbe lép az anyaszentegyház. S mint az édesanya elfáradt, csalódott, meghasonlott lelkü, megtévedt és elbukott gyermekét is a határtalan türelem erejével és a szeretet soha egészen el nem fogyó reménységével megbocsátani tudó lelkéhez öleli — az anyaszentegyház is a kétség és bizonytalanság között hányódó, de hitében soha egészen meg nem fogyatkozó embernek segítségére megy, a legválságosabb pillanatban fölemeli, kezeit megfogva továbbvezeti az életuton. S ha az édesanyának szigorú tekintete mellett van szelid szava is; ha komoly jntelmei között meg tudja éreztetni szívének aggódó szeretetét is; ha fájó panaszai és keserű könnyei között van megbocsátó szava is — úgy az anyaszentegyháznak is vannak eszközei, melyekkel a lelket a porból magasabbra emelje, a szívet a bűnös indulatok csábításai közül kiszabadítsa, érzésvilágunkat a hit és szeretet virágaival diszítse, a vallás komolyságával az életnek ismét határozott célt adjon s biztosítsa a lelkiismeret békéjét, nyugalmit, örömet. Most a harang zengő szava emlékeztet arra, hogy van Isten a mindenségben, van Isten a szívben, ki jutalmaz és büntet; majd az orgona ábrándos zugása készít elő a benső megújulásra. Most a templom csendje indít áhitatra, majd az imádság szárnyán száll a lélek Istenhez s lesz béke a zaklatott szívben. Most az ének összhangzó dallama feledteti az élet sok bánalmát, sebéit, keserűségét, majd Isten ígéje a csontok és velők oszlásáig ható fölrázó erejével, vagy szenvedélyeket csillapító, megnyugtató hatásával mutatja és egyengeti az utat az üdvösség felé. Egyszer a hitbuzgók tetteje és áldozata ad lendületet a fáradt életnek, máskor a női lelkek szeretete indul utra s szertejárva tanít, biztat, gyógyít, sebeket kötöz, könnyeket töröl, áldást hagyva maga után.

Oh, az anyaszentegyháznak éppen úgy vannak szavai, ölelő karjai és tettei, mint az édes anyának. És azok mindig kitérve vannak, hogy a jókat és igazakat a boldogság örömeivel, a bűnösöket és tévelygőket a megtérés reményével magához ölelje.

Igen, az anyaszentegyház is: édes anya, mely szeret, aggódik, véd, vigasztal, imádkozik, áldozatra hív, reményt ébreszt. Méltó, hogy megbecsüljük az anyaszentegyházat.

kl.

.....

Gyászrovat. özv. Barabás Ferencné szül. Kovács Rákhel, Barabás István budapesti lelkészünk édesanyja, október 22-én 74 éves korában csendesesen elhunyt. — Homoródujfalunak is gyásza van, Benedek András, unitárius egyházközségünknek 16 éven át lelkes és áldozatkész gondnoka, 74 éves korában hirtelen elhunyt. — Hódmezővásárhely áldottlelkü jóttevője, özv. Kovács Józsefné szül. Czimmermann Anna, életének 65. évében csendesesen elszenderült.

NŐK VILÁGA.

Kultur-esték.

A kolozsvári D. F. E. Nőkszövetsége már több éven át rendezett nagy látogatottságnak örvendő kultur-estéit az idén is bevezette. Nyolc estére tervezett nivós műsorából hármát meg is tartott.

Folyó évi októbor hó 9-én gróf Bethlen Györgyné tartott előadást németországi utjában szerzett tapasztalatairól.

A zsufolásig megtelt diszteremben színes emlékeinek közvetlen, természetes asszonyi bájjal telített lelki filmjét vetítette hallgatói elé. Előadásán végigérezett jóságos szívének melege, lelki hangulatának sugaras derüje, magas intelligenciájának esztétikusan finom meglátása.

Bezáró szavai, poétai lendülettel, bus magyar sziveket simogattak.

Még sokan emlékezhetnek Bethlen grófné nagyatyjára, Eszterházy Kálmán grófra, ki félkarját a szabadságharcban vesztette el. A nemes gróf annak idején az E. I. Társaságban óriási közönséget bilincselte le csevegő modorban tartott, művészien stílusos előadásával, melyeknek tárgya mindig fájdalmasan dicsőségteljes emlékei voltak.

Most a grófnét hallgatók örömmel eszmélhettek arra, hogy az unoka szerencsés örököse nagyatyja tehetségének.

A szép előadásért zúgó tapsvihar volt a hálás elismerés.

Október 16-án Kelemen Lajos tudósunk beszélt „Csákgorborbó érdekességei“-ről a tőle már régen megszokott mély és csodálatosan sokoldalú tudással. Rendkívül élénk, meleg humortól csillogó szemléltető előadása folyton ébren tartotta és fokozta az igen szép számban megjelent közönség figyelmes érdeklődését és nem mindennapi élvezetét. A kiváló tudóst percekig tapsolták.

Október 23-án Koleszár László orvos-doktor „A táplálkozásról“ címen tartott nivós előadást óriási érdeklődés mellett. A legujabb, modern élettani kísérletek alapján kidolgozott előadását, melyet egy híres német tudós vetített képeivel illusztrált és tett különösen is szemléletessé, hálásan megtapsolta a közönség.

Mindhárom illusztris előadónak hálás köszönetet mond e helyen is a Nőkszövetsége.

Október 30-án Várady Aurél dr. beszélt „Régi kolozsvári családok“ címen.

*

Ismételten kérjük vidéki Nőszövetségeinket, hogy ez évi munkájukról sürgősen küldjék be jelentéseiket a főtítkárhoz, mert csak így lehetséges munkájukról teljes képet alkotni s abból összefoglaló jelentést tenni az őszi közgyűlésen.

Pár szál virág... című verseskönyvem megjelent. Nagyon kérem mindazokat, kiknél előfizetési gyűjtő-ív van, sziveskedjenek az őszi Főtanács alkalmával az eredménnyel elszámolni, hogy így a könyvek kiosztását eszközölhessem. Hittestvéri szeretettel: *Ürmösi Károlyné.*

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Meghívó.

Az *Egyetemes Unitárius Lelkészkör* f. évi november hó 17-én (szombaton) d. e. 8 órakor Kolozsvárt, a Kollegium disztermében

évi rendes közgyűlést

tart az alábbi tárgysorozattal:

1. Imát mond Máthé Zsigmond nyárádszentmártoni lelkész.
2. Elnöki megnyitót tart Kovács Lajos.
3. Mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása.
4. Elnöki bejelentések.
5. Jelentések: a) titkári, b) Unitárius Szószékről. c) pénztárosi.
6. Temetési segély-alap létesítése. Előadó Zoltán Sándor.
7. Lelkeszi tanács szabályzata. Előadó Sigmond József.
8. E. K. Tanács javaslata a nyugdíj megállapítására vonatkozólag.
9. Belső emberek egyetemes egyházi adózása.
10. Tisztújítás: elnök, alelnök, titkár, pénztáros, szerkesztő választása.
11. Indítványok.

November 16-án d. u. 6 órakor választmányi gyűlés a dékáni szobában.

Ugy a közgyűlésre, mint a választmányi gyűlésre a tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

Főtanácsi gyűlést, mint már jeleztük, E. K. Tanács november hó 18. és következő napjaira tűzte ki. A tárgysorozatot a Főtanács tagjai a napokban kapják meg. Az idei Főtanácsot ünnepélyessé teszi Főtisztelendő püspök urnak egyházi eskütétele és beiktatása, mely ünnepélyes keretek között a templomban fog megtörténni.

A tárgysorozat kiemelkedő pontjai: a főjegyzői szék, teológiai tanári tanszék betöltése s az egyházi nyugdíj-ügynek rendezése.

Örömmel értesülnek bizonyára olvasóink arról is, hogy az amerikai és angol unitárius testvéreink a püspöki beiktatóra elküldik testvéri szeretetük és tiszteletük bizonyítékául képviselőjüket Mortimer Rowe lelkész ur személyében, aki a General Assembly of Unitarian and free Christian Churches titkára.

Az egyházi Főtanácsra résztvevők jelentsék be jövetelüket november hó 14-ig okvetlenül a titkári hivatalhoz, hogy az elszállá-

soló bizottság a szükséges intézkedéseket megtehesse. Kedvezményes vasuti jegyért a kérés beadott, személyesen is sürgettetett, de még választ nem kapott az E. K. Tanács.

A Főtanácsot megelőzőleg szombaton a Lelkészkör, a Dávid Ferencz-Egylet és az Irodalmi Társaság fogja közgyűlését megtartani, még pedig a Lelkészkör d. e., az U. I. T. d. u. 3—4-ig és a D. F. E. d. u. 4 óraker. Ugyancsak szombaton este fényes nivóju műsoros est lesz a tornateremben a D. F. E. rendezésében, utána közös vacsorával.

A D. F. E. ezévi 44-ik rendes évi közgyűlését nov. hó 17-én d. u. 4 óraker fogja megtartani a kollégium dísztermében. Este 8 óraker pedig műsoros estélyt fog rendezni az Egylet és a Nőegylet együttesen. S. Nagy László, Gy. Pap Domokosné, Tessitori Nora, stb. kiváló írók és művészek, urhölgyek fogják ezt az estélyt kellemessé tenni szereplésükkel. Műsor után közös vacsora lesz, hol ismét érdekes szépség stb. versenyek s egyéb ötletes apróságok fogják a közönséget szórakoztatni.

Találkozó. Tisztelettel és szeretettel értesitem mindazokat, akik a kolozsvári unitárius főgimnáziumban 1908-ban érettségiztek, hogy ez évben, a főtanács idejében, november 17—19 napjain (valamelyik napon) u. o. 20 éves találkozókat tartunk s mindenkit övéivel együtt meghívjuk. Bedő Árpád, Benkő Gyula, Benczédi László, Boskovics Henrik, Berzsényi György, Baló Ákos, Brandt József, Hirsch Vilmos, Havas Viktor, Fenese Ferenc, István Lajos, Keresztesi Dénes, Káhána Ernő, Kopp Elemér, Incze János-Jenő, Kovács Mózes, Kőszegi Dénes, Kohn Hillel, Lőrinczy Zoltán és Domokos, Márkos Mózes, Major Domokos, Molnár Gergely, Nagy Ferenc, Nemes Sándor, Sebe Ferenc, Székely Dániel, Péter Aladár, Somkereký Gusztáv, Sebestyén Rezső, Tamásy Béla, Rákóczy Béla, Zsako Gyula kellene hogy eljöjjen.

Dr. Kiss Elek.

Szentgerice ünnepe. Október 7-én meghatóan szép ünnepély folyt le Szentgericén. A ragyogóan szép és meleg őszi vasárnap kettős ünnepélyre gyűjtötte a falu népét s a vidékről is sokakat. A nagy sokaság délelött kegyelettel áldozott a világháboruban elesett 34 hősnek, kiknek emlékéért az utódok a templom előtti, ez alkalomból egészen átalakított és betonlépcsőkkel ellátott téren impozáns emlékoszlopon, arany betűkkel örökítették meg. Az ősi unitárius templom tövében, szabad ég alatt, istentisztelet keretében folyt le a kegyeletes ünnepély. A szentgericei unitárius vegyeskar megható alkalmi éneke után Kovács Lajos brassói lelkész emelte Istenhez a sziveket, a könnyező sokaság lelkébe bizalmat és erőt öntve a jövőre. Dr. Gál Kelemen tb. koll. igazgató, a falu szülöttje helyett, ki akadályozva volt a megjelenésben, Keresztesi Dénes helybeli lelkész mondotta az emlékoszlopot felavató beszédet, reámutatva a szétszórt tetemeket megelevenítő áldozatkésztségre, mellyel a nép hőseit poraiban is megbecsüli. Dr. Ferenczy Zsigmond marosvásárhelyi ügyvéd lelkes beszéd kíséretében koszoruzta meg az emlék-

oszlopot. A gyászünnepélyt a dalárda éneke zárta be, mely után a közönség még sokáig állta körül könnyezve az emlékoszlopot, mely Zsakó Kálmán marosvásárhelyi kófaragómester izlését és szak-tudását dicséri.

Délután volt a segesvári dalosversenyen nyert díszes serleg ünnepi felavatása. A dalművészet e magasszínvonalu ünnepére egymásután érkeztek a szászrégeni, nyárádszeredai, csekefalvi dalár-dák s még a programban nem szereplő marosvásárhelyi ref. dalkör is megjelent, mutatva ez által is a falusi dalárda iránt érzett nagyra-becsülését. A délutáni ünnepély is a hősök emlékoszlopánál kezdődött, hol a dalárdák egymásután dalban üdvözölték a győztes szentgericei falusi dalárdát, mely után Dr. Vajna Elemér nyárádszeredai ügyvéd tartalmas beszéd kíséretében szintén megkoszoruzta az oszlopot. A tulajdonképpeni ünnepély az e célra átalakított és feldíszített helyiségben folyt le, hol a fennebb említett dalárdák a szentgericeivel egyetemben több dalt a nagyszámu közönség fokozódó lelkesedése mellett adtak le. Közben Dr. Ferenczy Zsigmond tartotta meg serleg-avató beszédét, mely tartalmában és hatásában méltóképpen egészítette ki a művészi ünnepélyt. Záróbeszédet Keresztesi Dénes mon-dott, kinek a szentgericei unitárius férfi- és vegyeskar megszerve-zésével és munkásságával kapcsolatban érdemeit kellőképpen aligha méltányolhatjuk. Igaz, hogy Ajtay József, már eltávozott kántor, mun-káját sem lehet kicsinyelni, ki a segesvári versenyen is vezette a szentgericei dalárdát, de amint ez alkalommal úgy délelőtt, mint délután Keresztesi Dénes a kart dirigálta, fényesen igazolja az ő sokoldalú talentumát. Az a megtiszteltetés pedig, melyben a szom-széd, nagyobb multtal bíró dalárdák a 70 tagból álló ifju szent-gericei győztes dalárdát és lelkes vezetőjét részesítették, cáfolhatatlan bizonyosága első sorban a Keresztesi Dénes nagy érdemének. Falusi kántoraink méltán vehetnének példát sok helyen a lelkész-karmestertől arra nézve, hogy egy falu ifjuságát miként lehetne a dallal össze-tartani és kulturában művelni, előbbrevinni. Mi csak gratulálni tudunk mindkét ünnepély szép lefolyásához és művészi munkájához.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyűlése 1928 no- vember 17-én d. u. 3—4 óráig lesz a Kollégium VII. (régii VIII.) osztályu tantermében. *Tárgysorozat:* 1. Megnyitó, mondja dr. Ferenczy Géza főgondnok-igazgató. 2. Főtitkári beszámoló, mondja dr. Borbély István koll. igazgató-tanár, főtitkár. 3. Pénztárnoki jelentés, felolvassa Hadházy Sándor egyházi és társasági pénztárnok 4. Választások. 5. Indítványok.

.....

***Küldjétek gyermekeiteket minél tömege-
sebben a kereskedelmi és ipari
pályákra!***

Külföld.

Két japáni próféta.

Az egyiket *Nashida Tenko*-nak hívják. Már hatvan év körül jár, de még erőteljes, fiatalos. Mikor *Kyoto*-ban, Japán ősrégi fővárosában levő házában meglátogattam, ott ült a szoba puha gyékényén, mint minden japáni s kezeit a sajátos japáni fazék-kályha fölött melengette. Szürke, rövidre nyirt hajával, barna köpenyegével s csendes nézésű, mélységes békében úszó szemével mindjárt magához vonzott. Oda ültem melléje.

„Japán ifjúsága békére vágyik“, mondotta japániul. Felét magam is megértettem, másik felét egy angolul keveset tudó tanítványa tolmácsolta. Magam japániul válaszoltam. (Nem tehetek róla, a japáni nyelv tanulásában tett előmenetelemmel csak el kellett dicsekednem!) „A vágyakozás nem elég. Ha békességet akarunk, dolgoznunk kell érte.“

„Mihelyt valamiért küzdeni kezdünk, még ha az nem is más, mint béke, magunkat a harcba belevesztjük s a lelkünk békességét eljátszuk.“

Ez az! *Nishida Tenko*nak életpróféciája ebben a mondatban foglalható össze. Valami negyven esztendővel ennek előtte a fiatal *Nashida* a katonai szolgálat helyett Japán egyik északi tartományába uttörő földmives munka végzésére való kiküldetését választotta. Hosszu évekig ott dolgozott a töretlen földeken; átszenvedte a hosszú telet s a rövid nyár sietős munkanapjait. Később a kereskedésbe kezdett. De a lelke mélyén erősen szenvedett.

„Akármít teszek, vetekedés és ellentét jár a nyomában. Ellen-ségeskedés nélkül élni nem lehet. A kenyér utáni gondban nemzet nemzet ellen, ember ember ellen verekszik s a lelke mélyén mindenki saját magával tusakodik“.

Egy alkalommal, mély elmélkedésbe elmerülve, gyermeksírást hallott. Kís idő elteltével a sírás megszűnt. A gyermek tejet kívánt és tejet kapott. *Nishida* fölujongott. „A tusakodás nélküli élet titka! Két kívánság, a *kérés* kívánsága és az *adás* kívánsága találkozott. A vetekedés nem elkerülhetetlen!“

S *Nishida* minden küzdelemből kivonta magát. Faluról falura vándorolva, elhullott rizsszemekkel tengette életét. Az *adás* kívánsága (japániul *tokahatsu*) erős volt benne. Ahol csak a *kérés* kívánságát látta, adott. Udvart kellett rendbe hozni, edényeket fölmosogatni, rejtett zugokat kitakarítani? Munkáját adta. S mások az ő kérése kívánságát látva, szintén adtak. Ételmaradékokat, éjjeli szállást, ócska ruhát. *Nishida* így töltötte élete husz esztendejét.

Lassan tanítványok sorakoztak melléje. Élettapasztalatairól könyvet írt, ami őt egyszerre híressé tette. De egyszerű életmódján semmit sem változtatott.

Egy jótévedője az ő s a tanítványai számára házat épített. Most

innen járnak ki naponta munkájukat adni. Látogatásom egy reggelén, hajnali öt óraker, magam is kibontakoztam a meleg takarók öleléséből s kezembe seprűt véve, velük elindultam. Közeli Shinta sirszentély udvarát seprűk tisztára. A szürke haju Nishida csak úgy, mint a sok tucatnyi tanítványa. Annyi igaz, hogy a segítség ingyen való adása kibeszélhetlen lelki örömmel jár.

Élete utját japániul úgy hívja, hogy *Ittoln*, vagy *Világosság kertje*. Szeretet és Békesség, az ellentéteskedésektől való teljes megtartózkodás jellemzik. Azok számára, akik hozzá hasonlóan mindent földadni nem képesek vagy nem akarnak, azt tanácsolja, hogy tulajdonaikat úgy tekintsék, mintha azokat Istentől, az emberiség jóléte érdekében való munkára, bizományba kapták volna. Ezzel a fölfogással az élet nagy egésze fokozatosan békésebbé és szeretetteljesebbé válik.

A másik prófétát *Kagawa Toyohiko*-nak hívják. Fiatal, alig negyven éves. Vidám mosolygó arccal fogadott amint kis falusi házába — ahol később heteket töltöttem — megérkeztem. De az egyik szemét kötés takarta. Szembetegségét akkor szerezte, amikor *Kobe*, a hirtelen felnőtt gyárváros nyomortanyáiban a küzködő, szenvedő munkásság életét élte.

Az apja hajótulajdonos volt. A sokat ígérő Toyohiko Tokyo egyik jóhirű keresztény iskolájába került. De az egyetemi évek végét nem várta be.

„Míg én itt kényelemben élek, ezerek szenvednek. A pénzhez, amivel én könyveket vásárolok, kizsákmányolt, szenvedő munkások verejtéke tapad. Mit ér a sok tudás, ha az élet mindenki számára szép nem lehet?“

S könyveket, barátokat, mindent ott hagyott. Nem, a könyveit nem hagyta el magától. Egy őszi alkonyaton, kis targoncán azokat s egy-két szükséges ruhadarabot, *Kobé* egyik külvárosának, *Schinkawa*-nak egyik hónapos szobájába beszállította.

Láttam azt a szobát, ahol *Kagawa* tizenöt esztendő-t töltött. Maga vezetett el oda a kívánságomra, zezugos, folyosószerű, piszkos, túlnépesített város-ösvényeken keresztül. Három méter hosszú, két méter széles, szalmagyékényű padlóval, egyetlen ablakkal. Ketten, néha hárman aludtak benne. E kis szoba sok küzködésnek volt a tanuja. *Kagawa* itt ajándékozta el utolsó ruhadarabját a rongyos mezű koldusnak. Itt koplalt ő — s később a felesége is — ha a fiatal munkásnak nem sikerült a napi falatra valót megszereznie.

De ebben a szobában s ott az utcasarkon tul folytak le azok a beszélgetések, amelyek a nyomor szerencsétlen társait, a dolgos, kegyetlen-rosszul fizetett kulikat *életakaratra* ösztönözték. Ez a szoba volt az első munkásszervezet hadiszállása. Később ez volt a szövetség irodája. S templom.

Mert *Kagawa* lelke mélységes hitével kereste Istent. Jézusban nagy ígéretet látott. Számára a tökéletes szeretet, aki másokért még önmagát is feláldozza, Jézusban jelentette ki magát. Esténként, mikor

a munkából visszatért kulik az ablaka alatt megjelentek, Kagawa Istenről s Jézusról beszélt nekik.

A szerény kezdésű munka nőtt. Munkások ezrei nyertek új, igazságos életre ösztönző hitet tőle. Kagawa vészkiáltása messzire hangzott. „A társadalom sorsát ma azok irányítják, akiknek csak a maguk önző érdeke számít. A munkásság szenvedhet az aranyfizekai mellett. De tétlenül tovább nem várunk! A magunk igazát s e társadalom igazát követeljük!”

Nishida visszahúzódott a küzdelemtől. Kagawa belevetette magát. Nishida kért és adott s a kérés és adás kívánságainak találkozására várt. Kagawa erős kezekkel, e szervezett munkásság és falunép hatalmával, a társadalom hamis utainak megváltozását akarja, az emberi jogok, az egyenlőség és testvériség alapján állva.

A nagy földrengés után, ami Tokyot és Jokohamát rommá döntötte, Kagawa Tokyoba sietett első segítségre. Amikor ott a munkáját elvégezte, Kobe nyomortanyáira nem tért vissza. Két gyermeke tisztaságot s napfényt kívánt. S irodalmi munkássága — mert az ő könyve is, mint a Nishidáé, százezer példányban kelt el — megnövekedett. Kobe és Osaka, Japán e két legnagyobb gyárvárosa közötti kis faluba költözött.

Most onnan indul ki előadó körutjaira, amelyek folyamán Japán lelkiismeretét ébresztgeti. Ott futnak össze a jobb világ megalkotására szervezett munkás és földműves mozgalmak szálai. Ott irányítja a szövetkezeti mozgalom ügyeit. S ott kéri Istent, hogy a társadalmi egyenlőségnek, a szeretet országának eljövetele békeséggel, kölcsönös megértéssel történjék.

Balázs Ferenc.

Gyermekvilág.

Hála.

A napsugár jó Atyánknak
Megköszöni életét:
Sugarával megenyhíti
A zord telek hidegét.

Meleg az én kicsi szívem,
Mint a napnak sugara,
Ugy száll Hozzád az én lelkem,
Mint a virág illata.

Kertünkben a piros rózsa,
Erdő szélén kis virág
Égbe szálló illatával,
Téged Atyánk, hön imád.

A jó szívet, érző lelket
Tőled kaptam, jó Atyám,
Legyen érte este, reggel,
Tied az én hő imám!

Szabály.

Ne kívánjad el a másét,
A magadét el ne hagyj.
Igy az Isten, amit kívánsz,
Mind megadja neked azt.

Igazat szólj, hogyha beszélsz,
Minden tettered jó legyen,
Ezért megáld a jó Isten
Örömmel a szivedben.

Az iskolában.

Az iskolában azt tanuljuk:
Isten a mi jó Atyánk,
Mi vagyunk a gyermekei,
Gondot visel Ő reánk.

Kenyeret ad asztalunkra,
Téli fagyban jó ruhát.
Jóságért minden gyermek
Szívéből mond hó imát.

Homoródujfalu.

Dobai István.

Az eltűnt leu. Ezt az ügyes kis bűvész-fogást bárki megszínálhatja. Pista fölvesz egy poharat tele vízzel s fogadást ajánl, hogy eltud tüntetni egy pénzdarabot (érc), mindössze azt a pohár vizet ráteszi és senki sem fogja látni. Persze, a pohár is és a víz is átlátszó s így senki sem fogja hinni a Pista állítását. Pista azonban ráteszi a pohár vizet a pénzdarabra s az csakugyan nem fog látszani. Hogy a kísérlet tökéletesen sikerüljön egy kis darab téasztát kell tenni a pohár tetejére, hogy felülről ne, hanem csak oldalról lehessen belenézni. A titok nyitja az, hogy oldalról a víz visszaverődő fénye teljesen eltakarja a pénzdarabot. Sz. I. S.

Irodalom.

Istenország munkásai. (Keresztény élet és jellemrajzok.) Irta Vári Albert, vallásánár. Minerva. Kolozsvár, 1928. 8° 116 old.

Régóta érzett hiányt pótol vallásos irodalmunkban Vári Albert fenti könyve. Carlyle hősimádói nem haltak ki a XX. század technikai kollektivitásának szükségében sem. Ma is a legjobb nevelő eszköz: rámutatni nagy jellemekre, kikhez hasonlónak lenni, magától felébred minden ifju lélekben. Több mint 27 jellemet és nagy embert mutat be itt a szerző, melyek között nem egy művészi tökéletességgel van megfestve. Szerző szép nyelve s előadási módjának folyékony-sága igazán érdekes olvasmánnyá teszik ezt a könyvet. Éppen csak megjegyzésképpen rámutatunk azonban néhány olyan dologra is, melyeket egy második kiadásnál javítva szeretnénk látni. Mindenek előtt a nevek írásánál szeretnénk egy kissé több következetességet látni. Szerző, igen helyesen, a fonetikus módját választotta a nevek leírásának, vagyis úgy írja azokat, amint mi magyarok kiejtjük. (L. Szervét, Husz, stb.) Ezért különösen hatnak a következő nevek: Origénes, Samosáta Pál, Árius, Augustinus. Hogy ezek szintén fonetikus olvasandók, azt jelzi a szerző az ékezetekkel, melyek a neveket magyaros kiejtésüvé akarják tenni. Viszont mi nem mondjuk, hogy pl. Augustinus, hanem Agusztinusz (sőt: Ágoston!), nem így,

hogy Samosátai, hanem Szamoszatai stb. Továbbá több helyt látjuk ezt a kifejezést „ötet“, ismét ezt a mondatot „Egy áldott központ lett a . . . Perczel család . . .“ stb. A könyv tábláján láttuk, hogy azt az E. K. T. a vallástanítás kézikönyvéül elfogadta. A bírálónak ki kellett volna javítaniok fenti hibákat, hiszen tisztán látszik, hogy azok csak elnézésből kerültek bele a könyvbe.

Igen szerencsés gondolat volt Enyedi Györgynek, Almási Gergely Mihálynak, Lázár Istvánnak és Perczelné Kozma Flórának a bemutatása, mert ezek a jellemrajzok kevésbé ismeretesek az ifjúság előtt. Igen ügyes az unitárius részben a történelem beledolgozása a jellemrajzok keretébe. Mindössze az a kérdés merült fel, nem volna-e jobb ezt a könyvet akkor tanítani, amikor a gyermek már tanult egyháztörténelmet? Nehogy az az eset forduljon elő, hogy a szereplőket a történelmi keretbe nem tudván beilleszteni, mert hiszen még nem tanult történelmet, a tanuló csak mint elbeszéléseket fogadja el e jellemrajzokat, a reális élet bizonyító ereje nélkül.

A könyvet a Minerva nyomta igen szép külalakban, csak a sajtóhibák lehettek volna kevesebb számuak. Így Zmki László, Zsuki László helyett stb. A szép és értékes könyvet szívesen ajánljuk minden olvasónk figyelmébe.

Sz.-I. S.

Ürmösi Károlyné: Pár szál virág. Versek. Kolozsvára 1928. 64 l. Az U. K. olvasói előtt nem ismeretlen csengésű ez - név, üde virágainak illatában már régóta örömről telik. Most egy, szerre egy egész csokorral látunk. Válogatva, a legszebbjéből, női kéz kötötte csokorba. Mit mondjunk róluk? Mit lehet mondani a virágról, a pohárba tett virágról? Édes irrealitás. Valósággá varázsolt ünnepi álma az élet sivár hétköznapjait elviselni nehezen tudó érzékeny női léleknek. Álmokkal és vágyakkal való rózsaszínű játék. Szelid holdfényben, távoli harangszó mellett. Martir-hódolat az égi jegyesnek, az örök Szépnek. Olyan önfeláldozó odaadással, amilyenre csak asszonyi lélek képes. A szegény virág — hiszen az a sorsa — boldog sikollyal hal meg, míg a pohár áldozati kehelybe magasztosul, mert drága nedűt hord magában, szeretetben és szeretetből omló könnyecskéket. Ez az Ürmösi Károlyné *pár szál virága*. Nem csoda, ha lefegyverezi a száraz kritikát. Pedig megbirja. Külön ki kell emelni, hogy tartalomban és formában egyre mélyül és nemesedik. A pályadíjat nyert „*Bocsásd meg vétkeinket*“-nek még sokszor kínosan keresett kadenciázásától, vagy a „*Déva vár rabját*“-nak érzélgős vizenyösségétől magasan ível az ut fölfelé a frissesség és üdeség mesterkéletlen bája felé. A *Husvételi öröm*, a *Legszebb dalom*, a *Bizonyosság* és ifjabb társaik már-már ott tartanak. Ezekért érdemes volt megtanulni a kadenciázást. Ürmösi Károlynének van mondanivalója s még lesz virága. Szívvirág az ő virága, az egyetlen örökéletű virág, melynek sohasem hervadnak el a szirmai.

Pálfi Márton.

Megjelent az 1929-es Unitárius Naptár. Mire e sorok olvasóink kezébe jutottak, már elkészült az Unitárius Naptár 1929-es új évfolyama. Ez a naptárunk még a tavalyinál is sokkal szebb, gazdagabb és tartalmasabb. Hasznos tudnivalói között minden olyan megtalálnak hiveink, amire a gyakorlati életben szükségünk van. Irodalmi részében pedig a Püspök ur bevezető cikke mellett minden unitárius író szerepel. Külső kiállítása olyan szép, amilyen ritka a naptárak között. Gyönyörű magyar stílusú rajzok díszítik úgy a naptári részt, mint az olvasmányokat. A szerkesztők körültekintően gondos munkát végeztek, hogy hiveink kezébe igazán szép és hasznos naptár kerüljön. Felhívjuk tehát lelkész és többi atyánkfia figyelmét, hogy senki se vegyen más naptárt, mert a mi naptárunk már szétküldés alatt áll! Az ára pedig ennek az egész évre szóló olvasmánynak és hasznos tájékoztatónak mindössze 25 leu lesz.

Nyugtázás. Az egyesület pénztárába június 24-től október 12-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: Benedek János Csókfalva, Csutak Józsefné Segesvár, Jokszman Ödönné Kolozsvár, Halmágyi Gábor Brassó, Ebert András Székelyudvarhely, özv. Nagy Miklósné Cserefalva, Veress Sándor, Barabás Lajos, Lőrincz Károlyné, Unitárius Egyházközség Árkos, Unitárius Egyházközség, id. Fazakas Sándor Nagyajta, Unitárius Egyházközség, Dávid Ferenc-Egyelet Alsójjára, Berger Bertalanné, Sándor Gergely, László Dániel Brassó, Vernes József Huszár Torockó, Benczédi Ferenc Tarcsafalva 1928-ra; Lakó István Segesvár, Ferencz Lajos Nagyajta, Kosztin János, Birtalan Péter Lupény, Fekete József, özv. Adorjáni Istvánné Kísadorján 1927-re; Székely István Abrudbánya, Fülöp Mózes Medgyes, László Géza Lupény, Török Sándor, Szinte Ferenc Brassó, Pataki Kálmán Nyárádszentlászló, özv. Biró Pálné Szőkefalva, Benczédi Irén Kolozsvár 1927—1928-ra; Biró Izsák Segesvár, Bf. Nagy József Szabéd 1926—1927-re; Weress Jenő Kolozsvár 1925—1928-ra; Lőrinczi János Segesvár 1927—1929-re.

Alapítói díjban fizettek: Kahlfürst Imre Kolozsvár 1000 leut, Adorján Jenő, Kénossy István, Dánkuly Zsuzsa Segesvár 500—500 leut, Bálint Endre Szászrégen 200 leut, Kerekí Gábor Battonya 250 leut.

Kolozsvár, 1928 október 12-én.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Alapítói díj 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny” ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetés! ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egyelet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin”-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz